

Streszczenie

Motywy ludowe w utworach na wiolonczelę solo Zoltána Kodálya, Gaspara Cassadó i Arama Chaczaturiana w kontekście zagadnień interpretacyjno-artystycznych.

Słowa kluczowe: folklor, ludowość, motyw, sonata, idee motywów, technika

Temat realizowany jest na podstawie dzieł na wiolonczelę solo Zoltána Kodálya – *Sonata op. 8*, Gaspara Cassadó – *Suita* i Arama Chaczaturiana – *Sonata-Fantazja C-dur*. Celem pracy jest odnalezienie cech materiału muzycznego wywodzących się z ludowości, które wynikały z warstwy brzmieniowej i kontekstu kulturowego oraz wpływają na zastosowanie środków wykonawczych i mają znaczenie dla zagadnień interpretacyjno-artystycznych. Zadania, jakie sobie wyznaczyłam w niniejszej pracy dają się sprowadzić do następujących punktów:

1. Odszukać w utworach związków pomiędzy biografią kompozytorów, a kształtowaniem się stylów kompozytorskich z folklorem, a także związków zaczerpniętych motywów ludowych z ich etymologią, by przybliżyć kulturę wspólnot i indywidualną w dziele artysty.
2. Poznać sposoby i motywacje integrowania muzyki ludowej z językiem kompozytorskim i dowieść tezy pracy, iż integracja motywów ludowych następowała wraz z poszerzaniem i wprowadzaniem nowych środków techniki instrumentalnej.
3. Wyjaśnić znaczenie pojęć: „muzyka ludowa”, „folklor, a folklorizm” oraz odnaleźć sposoby istnienia motywów ludowych w dziełach artystycznych XIX i XX wieku czyli rozpatrzyć pewną historyczną fazę muzyki.
4. Wykazać, iż środowisko, w którym żyli kompozytorzy ukształtowało ich osobowość artystyczną i wywarło najtrwalsze piętno dla całej działalności twórczej.
5. Zbadać w jakiej mierze najistotniejsze właściwości muzyki ludowej występują w twórczości Zoltána Kodálya, Gaspara Cassadó i Arama Chaczaturiana.

Posługiwałam się metodą analizy interpretacyjnej według H.H.Eggebrechta, która obejmuje omówienie integracji motywów ludowych i sposobu integracji z punktu widzenia problematyki technicznej, zasady operowania pierwiastkiem duchowym, a także specyfiki stylistycznoestetycznej. Droga badawcza prowadziła od muzyki uniwersalnej do folkloru ludowego narodów odmiennych geograficznie, historycznie i kulturowo. Z całym bogactwem doświadczeń intelektualnych związanych z danym utworem, jednoznacznie zmierzałam do opracowania własnej kreacji artystycznej wybranych utworów.

W interpretacji praktycznej odwołałam się do wyobraźni muzycznej poprzez znajomość życia wybranych regionów, tamtejszych tradycji wykonawczych, repertuaru, instrumentarium, skal muzycznych, rytmów, barw, artykulacji. Porównywałam brzmienia zawarte w utworach z oryginalną muzyką ludową regionów. Rozumienie utworów stało się źródłem inspiracji wykonawczej, natomiast rozpoznanie czynnika kształtującego zasadę twórczą, pozwoliło mi odkryć idee formy i narracji wybranych utworów, które uwydatniają się w przeżywaniu emocji i kształtowaniu ekspresji.

W zakończeniu pracy przedstawiłam wnioski odzwierciedlające realizację celu, które ujęłam tematycznie: przyczyny integrowania motywów ludowych z inwencją twórczą kompozytorów, wkład pracy kompozytorów w obiektywną wartość dzieł, idee motywów ludowych w twórczości profesjonalnej, kontekst zagadnień interpretacyjno-artystycznych oraz problemy wykonawcze.

Summary

Folk motifs in the twentieth century works for cello solos by Zoltán Kodály, Gaspar Cassadó and Aram Khachaturian in the context of the performers' interpretation and artistic issues.

Keywords: folklor, folk music, motif, sonata, ideas of motifs, technic

The topic is based on selected works for cello solos of the twentieth century written by composers who looked towards the folk music of their own heritage as a source of inspiration for their original compositions. The aim of the work is to find the qualities of musical material derived from the folk music. Amongst many admired pieces of the 20th century for cello solos based on folk melodies, three works by Zoltán Kodály, Gaspar Cassadó and Aram Khachaturian require high standards of technical ability and represent the composers' close relation to national traditions and folk music. These are: Sonata for Unaccompanied Cello Op. 8 by Zoltán Kodály, Suite for cello solo by Gaspar Cassadó and Sonata-Fantasia C-major by Aram Khachaturian. Each of the mentioned works use transcribed folk motifs as their basis and shows their own distinct identity.

The tasks set out in this dissertation can be reduced to the following points:

The first is to discover folk motifs or significant references of Hungarian, Spanish – Catalanian and Armenian folk music, and describe how the original material influenced the composers' language and technical aspects of selected pieces. This goal includes an analysis of which aspects of the original folk melodies have remained intact, and which melodies, harmonies, rhythm, and instrumentation have been manipulated to fit their compositions. Additionally, a summary of various instrumental techniques and instruments will be included to give insight on the relation between instruments considered "folk instruments" and their conventional counterparts.

The second is to enhance the knowledge of the historical background of each pieces, origins of folk elements, and cultural significance, as well as the relation of folk motifs with their etymology to piece together both the culture of the community and the individual in the artist's work.

By exploring the specific features of those works, the interpretation aspects and artistic issues can be fully attained. And that deeper, underlying point, that the integration of folk motifs into original compositions appears with a broader implementation of new technical devices.

Another objective is to explain the meaning of folk music, folklore and folklorism and find ways of presenting folk motifs in the 19th and 20th century works, as well as consider a certain historical phase of music. The essential point being to demonstrate that the environment

in which composers lived shaped their artistic personality and created the most enduring inspiration for their whole creativity.

The author, used the method of interpretation analysis according to H. H. Eggebrecht which includes discussing integration of folk motifs and method of integration from the point of view of technical complexities, the principle of exploiting the spiritual element, as well as stylisticaesthetic specificity.

The research traversed the domains of universal music to folklore, and nations that differed geographically, historically and culturally. With all the richness of intellectual experiences associated with a given piece of work, the author was determined to develop their own artistic creation of selected works. In the practical expression, this led to imagining and referencing the understanding of life in selected regions, via local traditions, music repertoire, instruments, scales and articulations. Comprehending the composers' works became a source of inspiration, while the recognition of the factors that shaped the creative principle, allowed the author to discover the ideas of form and narration of the selected works, which in particular emphasise the emotiveness and shape the expressiveness.

The work concludes with a presentation of reflections on the initial set objectives which were approached thematically: reasons for integrating folk motifs with creative inventions of composers, contributions of composers to the objective value of the works, ideas of folk motifs in professional creativity, the context of interpretative and artistic issues, performance and technical problems.